

Trisdešimt septintas skyrius

Rytmetį, prasisklaidžius rūkui ir nušvitus saulei, išjojau Mofitų sodybos link. Paskutinei liepos savaitei artėjant prie pabaigos, saulė kepino taip pat negailestingai kaip ir liepos ketvirtąją.

Pamatėme tai vienu metu. Išsigandusi Junė prijojo risčia ir dvejojama sustojo Mofitų kiemo pakraštyje. Tada sulenkė užpakalines kojas, tarsi sėsdamasi ant žemės. Mulės nasrų kraštuose ėmė kauptis baltos putos. Baltakiuodama ji bandė žengti į šalį, bet kur, kad tik nereikėtų žiūrėti priešais save.

O aš negalėjau atitraukti akių nuo reginio, stengdamasi suvaldyti Junę, mygdama jai šonus. Asilėnė įsispyrė stačiomis kojomis, įtempė sprandą, pasiruošusi sprukti. Įsmeigusi akis į priekį, tvirtai sėdėdama balne, švelniai kalbinau virpantį gyvulį. Vėl stuktelėjau į šonus. Bet Junė vis tiek žengė atbula į šoną. Tada pakėliau kojas ir smarkiai trenkiau kulnais. Mulė, nerangiai išuoliavusi į kiemą, vėl staiga sustojo. Stipriai trūktelėjau vadeles. Priešais mane ant storos medžio šakos siūbavo kūnas.

Išgirdusi nuo žemės kylančius piktus riksmus, pažvelgiau žemyn. Prie didelės apverstos taukų skardinės gulėjo

kūdikis. Vaikučio, suvystyto į mamos chalata, rankytės drebėjo, jis buvo iškėlęs kumštukus į pakaruoklį negyvo-
mis akimis, suglebusiu kūnu, pusračiu sūpuojamą šilto
vėjo gūσιο.

Šaka sugirgždėjo, sudejavo, neatlaikiusi sunkios naštos.
Kruvina kojine, nuslydusi nuo metileno mėlio spalvos
pėdos, šleptelėjo šalia klykiančio kūdikio.

Išdrišau dar sykį pakelti akis, tada kilstelėjau ranką prie-
šais savo pamėlusį veidą, lygindama tamsėjančią savo odą
su kybančio pakaruoklio.

Junė ėmė kasti kanopa žemę, nusuko galvą ir įnirtingai
išpūtė orą.

Nulipusi nuo mulės, pribėgau prie kūdikio, paėmiau jį ir
nuskubėjau į trobelę.

– Andželina, Andželina! – pašaukiau.

Andželina gulėjo lovoje ant purvinių paklodžių. Kraujas
ir placentos gleivės sunkėsi pro grindų lentų plyšius ir
varvėjo ant žemės. Oras karštoje trobelėje buvo pritvinkęs
klaiko, geležies kvapo ir pūlinių dvoko.

Gimdant nutiko kažkas siaubinga. Ant grindų gulėjo
krauju aptaškytas medžioklinis peilis, geležtę buvo apsivi-
jusi susiraukšlėjusi virkštelė.

– Strėliuke... – vos girdimai ištarė Andželina, tiesdama į
mane ranką.

– Ak, Andželina! – šūktelėjau nustebusi, kad ji gyva.

– Mano vaik... mano vai-kas, – ji užspringo ir ėmė kos-
čioti taškydamasi seilėmis.

– Štai jis.

Pripuolusi suklypau prie lovos. Kraujo, priplėkusių
šiaudų ir drėgnų paklodžių kvapas rietė nosį.

– Paduok man ją. Mano Medutę. Reikia ją pamaitinti...

Paguldžiau kūdikį ant Andželinos sulenktos rankos prie pat krūties. Isteriški mažylės riksmi nutilo, kai surado spenelį.

Andželina susiraukė.

Tiek daug kraujo. Pernelyg daug. Šis kraujas paliks nenuplaunamas rusvas dėmes ant pušinių grindų.

– Kada ją pagimdei? – paklausiau.

– Gimdymas prasidėjo vakar ryte. O ji pasirodė gal prieš valandą, – sunkiai ištarė Andželina. – Bet Vilis paklaiko, Strėliuke, jis išsinešė ją. Atėmė iš manęs Medutę. – Moteris kūkčiodama pabučiavo mergytę į galvą. Drėgnų lūpų atspaudas liko Medutei ant kaktos. – Išsigandau, kad jis ką nors padarys mažylei... pakels prieš ją ranką. Sakė, kad ji smirdi.

– Ką? Kodėl tėtis galėtų taip pasielgti?

Pažvelgiau pro purviną lango stiklą, svarstydamą, kaip man reikės jai pasakyti apie Vilį ir tai, ką jis padarė.

– Vilis nenorėjo jos. Jis atsisakė Medutės. – Andželinos akys pritvino ašarų. – Sakė, kad vedė baltąją, ne spalvotąją. O dabar žmonės sužinos, kad yra ne taip.

– Spalvotąją... Bet tai netiesa...

– Jis atsisakė jos. *Manęs*. Tvirtino, kad verčiau mirs, nei liks mūsų suteptas.

Andželina pradengė vystyklą, ir tada aš pamačiau. Supratau, ko Vilis atsižadėjo ir ką mėgino nuslėpti. Naujagimė nebuvo visiškai mėlyna, bet nebuvo ir balta. Medutės oda buvo sutepta lipniu mamos krauju, bet pro jį persišvietė melsvumas, blyškus kaip artejančios sutemos, o pirštų nagai tamsiai mėlyni.

Mergytei nusispažčius vystyklą, pamačiau, kad ir jos kojų pirštų nagučiai tokie pat.

– Vilis turi savy mėlynumo. Tai išryškėjo tik tada, kai susirgo, – gaudydama kvapą, tarė Andželina. – Tai *aš* ištekėjau už spalvotojo, pati to nežinodama.

Staiga prisiminiau daktaro žodžius. *Tavo tėvai turėjo tą patį recesyvinį geną.* Atmintyje iškilo ir seniai ištarti Andželinos žodžiai: *Vilis turėjo giminaičių Tikro Pragaro miestelyje. Aš taip pat...*

Ar gali taip būti?

Andželina sukosėjo.

– Mėginau jam pasakyti, kad tai visiškai nesvarbu.

Prisiminiau mačiusi Vilio nagus.

– Turiu atvesti tau daktarą.

Sudejavusi Andželina papurtė galvą.

– Labai skauda. Nėra laiko. Jaučiu, kad gyvybė mane palieka, šaltis kausto savo gniaužtuose.

Raudona dėmė plėtėsi ant plonos paklodės po jos kojomis, tamsėdama ties šlaunimis ir sėdmenimis.

– Privalau atvesti daktarą, – ryžtingai pasakiau.

– Nepalik manęs. Nėra laiko... – Ji susiraukusi suaimanavo. Mergytė sutrūkčiojo ir suspiegė, tada nurimo ir ėmė žįsti. – Strėliuke, – silpnu balsu sukuždėjo Andželina, – pasiimk Medutę.

Atšlijau nuo jos.

– Pasiimti?

– Daugiau nieko nėra. Jis nesugrįš jos. Buvome tik mudu su Viliu. Visi mano giminaičiai mirę, Vilis niekada neturėjo tėvo, o mama atidavė jį svetimiems žmonėms, kai dar buvo kūdikis.

– Andželina, leisk man pakviesti tau pagalbą. Tau reikia daktaro!

Apsižvalgiau po mažutę trobelę ieškodama vaistažolių, – ko nors, kas galėtų jai padėti. Namai buvo tušti, tik

sienos apklijuotos Andželinos aprašinėtais laikraščiais. Susiraukusi suspaudžiau pirštais sau kaktą, stengdamasi ką nors sugalvoti.

– Nebėra laiko, – švokščiančiu balsu pasakė ji ir pasirėmė ant drebančios alkūnės, kita ranka apglėbė mergytę.

– Regėjau tą patį, kai mama gimdė paskutinį savo vaiką. Paimk mergytę, Strėliuke, – maldaujamai tarė ji ir vėl su-smuko ant lovos.

Skubiai ištiesiau ranką, stengdamasi apsaugoti naujagimės galvytę.

– Bet aš negaliu...

– Ji – mėlynodė, todėl niekas jos nemylės. Niekas, išskyrus tave.

Andželina įsmeigė į mane supratingas akis, pamažu blėstančias įkypoje šviesoje.

Paliečiau mergytės rankutę, jausdama, kaip mano akys pritvinsta ašarų, užplūdus mintims apie netektis ir nepakeliamą vienatvės skausmą. Nė vienas miestelio gyventojas, nė viena dievobaiminga siela per visus devyniolika mano gyvenimo metų nepriėmė manęs ir visų mano giminių miestelyje, bažnyčioje ar savo namuose. Kiekvieną negailestingą mūsų gyvenimo Kentukyje sekundę jie užpildė neapykantos ir paniekos tuštuma. Tarytum mėlynodžiai neturėtų teisės kvėpuoti tuo pačiu oru, kurį jiems davė mylintis Dievas, tarsi jie nebūtų verti nė gurkšnelio oro, kurį Jis dovanoja net patiems mažiausiems miško padarėliams. Aš buvau niekas jų pasaulyje. Tuščia vieta jiems. Pažvelgusi į gėstančias Andželinos akis, pamačiau jose tiesą, tokią pat jos dukrelės lemtį. Supratau, kad be meilės jos mergytė neturės *nieko*, jos niekas nepriglaus ir galiausiai jai teks mirti skausmingame savo pačios glėbyje. Mažylė neturės *nieko*. Šita tiesa mane sugniuždė.

– *Meldžiu*, tu esi vienintelė jos viltis, – maldavo Andželina.

Medutė sukrutėjo. Iš jos lūpų išsprūdo bejėgė aimana. Suėmiau jos delniuką, paglosčiau sugniaužtus melsvus pirštukus.

Šiam vaikui viską teks iškęsti vienam. Atlaikyti nuožmią žmonių neapykantą. Išverti kiekvieną nepakeliamos vienatvės minutę. Medutė nusipelnė meilės ir daugiau nei šykštaus kašnelio, kurį baltųjų pasaulis jai atkiš.

– Prašau, Strėliuke. Pažadėk man, kad būsi jos mama.

Mama? Jos mama?

– Padėk mano mergytei. – Andželina pasuko galvą. Jos kaktą išpylė prakaitas. – Brangusis Jėzau, padėk... Priimk šią mėlynąją kaip savo dukrą.

– Ša, ša, nesijaudink, – pradėjau ją guosti. Šis vaikas turės nešti siaubingą paskutinės mėlynodės šiame krašte naštą. Mergaitė bus medžiojama ir skriaudžiama, jeigu aš neapsaugosiu jos. – Paimsiu ją, Andželina, ir mylėsiu Medutę taip pat, kaip tu ją myli. Pažadu.

Žodžiai išsiliejo giliai iš širdies, iš vietos, gilesnės už mano mintis, iš pačios slapčiausios širdies kertelės, iš mano sužeistos sielos. Tyliai prisiečiau Dievu, kad mylėsiu šią mergytę, saugosiu ją nuo bet kokios skriaudos bei neapykantos, kurią patyriau aš, taip pat visa mano šeima ir giminaičiai.

Užsimerkusi nuožmiai prisiečiau Dievu ir visa žmonija, kad *visa tai liausis ir Medutei neteks patirti tokių baisybių*.

Andželina prisitraukė mano delną prie lūpų, pabučiavo ir prispaudė prie savo išblyškusio drėgno skruosto.

Paėmiau jos ranką ir taip pat pabučiavau, švelniai paliečiau Medutę.

– Pažadu, – pakartojau.

Trūkmingai kvėpčiodama, Andželina pirštu parodė į žurnalą.

– Jis... jis truputį įplyšo, kai Viliui užėjo pykčio priepuolis, – tarė virpančiu balsu ir susigėdusi šyptelėjo.

Paėmiau seną „Gero namų ūkio“ žurnalą. Viršelis, ant kurio pavaizduota maža rudaplaukė mergaitė, skaitanti knygą, buvo nuplėštas. Jis mėtėsi ant grindų, suteptas kruvinu kojos atspaudu. *Vilio kojos*. Šalimais gulėjo lėlytė, Andželinos padaryta iš kukurūzų lukštų, – dabar ji buvo suplėšyta į skutelius.

– Nieko tokio, galiu ją suklijuoti, – atsakiau stengdamasi nusišypsoti.

– Paskaitysi man?

– Taip.

– Paskaityk mudviem su Medute tą puslapį apie dailią mamą ir laimingą jos kūdikį. Prašau, paskaityk jį, Strėliuke.

Atsivertusi popieriaus skiaute Andželinos pažymėtą puslapį, pamačiau gražią, stilingą motiną, vilkinčią dailia pavasarine suknete ir avinčią baltais aukštakulniais batais. Ji sėdėjo meistriškai padirbtame supamajame krėsele ir skaitė rubuilei besišypsančiai mergytei, aprengtai gražią suknete su raukinukais. Mergytė laikė brangią lėlę, kurios rūbelis buvo taip pat priderintas. Šis vaikas niekada nepažins mūsų atšiaurios žemės, nebadaus, nemirs iš alkio, jam neteks prarasti mamos.

Perskaičiau pavadinimą:

– „Laimingas vaikas“.

Andželina sukuždėjo Medutei:

– Noriu, kad paaugusi daug skaitytum, pažintum rai-
des, kaip ir aš pažinau: mane to išmokė tavo naujoji mama.

Ji meiliai pažvelgė į mane, pabučiavo mergytę ir užsi-
merkė.

Švelniai perbraukiau atgalia ranka per Andželinos
skruostą, žandikaulį, norėjau prisiminti ją dėl Medutės.
Jaunoji moteris tyliai atsiduso. Garsiai skaičiau penkias
minutes, vis dirsdiodama pro puslapio viršų į blyškų,
skausmo iškankintą jos veidą šalia ramaus Medutės veide-
lio. Ant miegančios naujagimės lūpų džiūvo pieno lašeliai.

Nors ir mėlynodė, Medutė niekuo nesiskyrė nuo kitų
ant motinų rankų miegančių kūdikių, bet užaugusi pajus,
kad pasaulis kitaip į ją žiūri dėl odos spalvos.

Skaičiau straipsnį dar penkias minutes. Mano žodžiai
užsikirsdavo, springau ašaromis, kimiu balsu skubiai bė-
riau sakinius ir stebėjau, kaip pamažu nyksta trapi šešio-
likmetė mama.

Nutilau, kai Andželina sukosėjo ir mieguistu balsu su-
šnibždėjo:

– Mudviem su Medute patinka, kai mums skaitai.

– O man patinka jums skaityti, – atsakiau. – Myliu tave,
Andželina.

– Kokie gražūs žodžiai, jie nusileido tiesiai iš dan-
gaus. – Ji apgraibomis susirado mano ranką, suspaudė
delną ir priglaudė sau prie lūpų, tada pasikišo mudviejų
sunertus pirštus po smakru. – Noriu, kad perskaitytum
daug knygų, – sumurmėjo ji miegančiai naujagimei. – Kny-
gos tave visko išmokys, Medute.

Skaičiau tol, kol Andželinos pirštai suglebo, ir dar kelias
minutes po to, kol liežuvis sustiro ir neįstengiau ištarti
daugiau nė žodžio. Ašarų pritvinsiomis akimis išdrįsau
pažvelgti į užgesusias jos akis.

Žurnalas nuslydo ant grindų. Ėmiau tyliai melstis. Sukalbėjau vieną malda, tada kitą. Meldžiau Dievo, nuo kurio buvau nusigrėžusi, kad atgaivintų Andželina. Aimanos dėl jos netekties šliaužė aukštyn laikraščiais apklijuotomis sienomis.

– *Dieve!*

Trenkiau kumščiu į tuščią čiužinio vietą. Šiaudai pabiro į visas puses. Lova sugėrė mano įniršį, įsiūbuodama motiną ir kūdikį. Naujagimė pabudo, suknerkė ir vėl nurimo.

Atsiguliau ant lovos šalia Andželinos ir miegančios mergytės. Prisiglaudusi apglėbiau jas abi ranka ir aimanavau, staugiau sausu balsu tarsi tuščia upės vaga, išdžiovinta širdies skausmo, vargų bei negandų. Rauda perskėlė tuščias daubas, galias akmenines širdies ertmes, iš kurių galop prasiveržė agonijos upės.